

Handelingen en behandelingen

Tijdens het hanteren en opdrijven van varkens blijken nadrukkelijk hun unieke kenmerken. Kennis van varkenseigenschappen helpt om onnodige problemen, stress en fouten te vermijden. Denk aan zaken als: rangorde, hoe oriënteert het varken zich, en de natuurlijke reacties op versturende factoren.

Aanraken en kalm praten leidt tot een uitstekende relatie tussen mens en varken.

Er bestaat genoeg bewijs dat een kalme, vriendelijke omgang met varkens zorgt voor rust en hogere productie. Het mooie daarbij is dat rustig werken noodzakelijk is voor een hoge kwaliteit van werken. En dat werken met rustige varkens veel leuker is dan werken met onrustige, schrikachtige dieren. Angstige varkens laten zich ook veel moeilijker opdrijven, richting een ander hok, een vrachtwagen of het slachthuis.

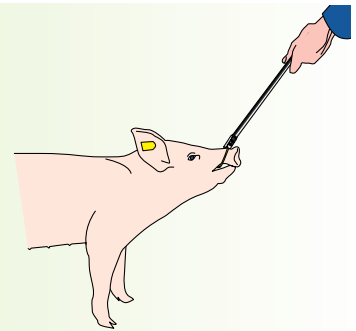
De oude zeug wijst de gelt op haar plaats onderin de rangorde. De zeug maakt zich groot en kijkt neer (hooggedrag). De gelt maakt zich klein en ontwijkt de zeug (laaggedrag).

Hanteren

Als bij zwaardere varkens een ingreep moet gebeuren, drijf je ze het best dicht op elkaar zodat elk varken feitelijk ingeklemd staat. Als dit niet afdoende is, brengt een strop uitkomst. Hierbij leg je een lus om de bovenkaak, achter de hoektanden. De knoop ligt op neusrug. Het varken reageert door zich schrap te zetten en aan de lus te gaan hangen. En door te schreeuwen.

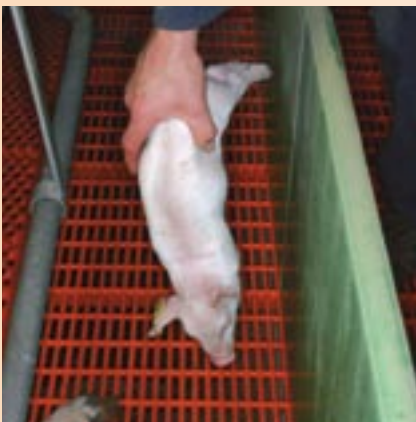
Aandachtspunten bij hanteren:

- zo kort mogelijk
- minimaliseer pijn en ongemak
- beloon het dier na afloop (voer, stro, ...)

Lichte biggen optillen

Een kleine big laat zich het best in het lendegebied vastpakken en optillen. Ondersteun het dier zo snel mogelijk met een tweede hand.

Zware biggen optillen

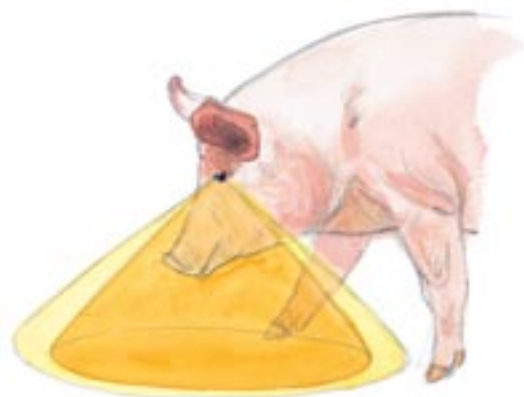
Pak zwaardere biggen bij een achterpoot en til ze op met de andere arm onder de borstkas. Pak zware, goed bespierde biggen bij de liesplooien en niet bij de achterpoot.

Rondkijken

Varkens zijn scharrelaars. Ze zoeken hun voedsel dicht bij de grond en bewegen zich het liefst in dicht struikgewas. Bij onraad schieten ze eerder ergens tussendoor of onderdoor dan dat ze ergens overheen stappen.

Waar mensen zich vooral oriënteren met hun ogen, zijn geuren en geluiden voor een varken zeker zo belangrijk. Varkens zien slechter dan mensen, met name ver kijken lukt ze slecht. Bovendien is hun beeldveld veel smaller.

De ogen van een varken zijn vooral afgestemd op het zoeken van voedsel. Hierbij kijkt het dier langs zijn neus naar onderen.

Hoe een varken zich oriënteert

Deze zeug wordt uit het kraamhok gedreven. In de gang tilt ze haar kop op om ver om zich heen te kijken. Vaak gaat ze tijdens het lopen mesten en urineren.

De normale wijze waarop een varken de omgeving verkent: de kop laag om te voelen, te ruiken en te proeven.

Foto: Kees Schreepens

Een zeug ziet ongeveer dit beeld, als ze door een strostal loopt met de kop vrij hoog opgetild. Hangende oren verminderen haar gezichtsveld nog verder.

Varkens verplaatsen

Als je bewust gebruikmaakt van de natuurlijke reacties van varkens, levert opdrijven weinig problemen op. Naast de hierna genoemde aandachtspunten is een goede werkorganisatie belangrijk: een gedegen voorbereiding, genoeg hulp en niet twee dingen tegelijk willen doen. Verplaats zo mogelijk groepen en geen individuele varkens. De dieren lopen gemakkelijk met elkaar mee. Geef ze de tijd om een beetje rond te snuffelen. Voorkom dat varkens angst ontwikkelen voor bepaalde personen of bepaalde situaties. Blijf rustig.

Hetzelfde vloeroppervlak, rechte wanden en naar het licht toe lopen zijn enkele basisvoorwaarden voor een soepel varkenstransport.

Aandachtspunten bij verplaatsen

- vlakke vloer, horizontaal, egaal van kleur, geen opvallende objecten
- geen storende geluiden
- van donker naar licht laten lopen
- geen bewegende voorwerpen, personen, schaduwen of licht
- geen glinsteringen, geen scherp licht
- geen storende objecten, hekjes of dode hoeken
- dichte zijwanden

Schotjes zijn een onmisbaar hulpmiddel om varkens rustig en doelgericht op te drijven.

Door een emmer over haar kop te schuiven, loopt een zeug achteruit. Want ze wil met haar kop uit de emmer.

Standaard Werkwijze

Voor elke handeling kan een Standaard Werkwijze (SW) worden gemaakt. Door altijd op dezelfde wijze te werken, voorkom je fouten. En je kunt gemakkelijker verbeterpunten opsporen in de procedure. Een Standaard Werkwijze heeft de volgende opzet: voorbereiding, het werk op zich, controle tijdens het werk en controle van het resultaat van het werk.

Standaard Werkwijze voorbeeld 1: Staarten couperen

Staarten worden gecoupeerd vanwege het risico dat andere varkens eraan gaan bijten. De ingreep is pijnlijk en belastend voor de big. Het herstel kost energie en de wond brengt een infectierisico. Coupeer daarom zeer zorgvuldig. Ga op zoek naar de onderliggende oorzaak, als staartbijten optreedt. Couperen voorkomt bijten immers niet, maar vermindert de verleiding.

Voorbereiding

- 1 Organiseer een werkplek met veel licht en voldoende ruimte. Zorg dat je rustig en beheerst kunt werken, met alle hulpmiddelen gebruiksklaar bij de hand.

- 2 Controleer of de brander snel en goed warm wordt, en of er geen bramen op zitten.

Handeling

- 3 Zet de toom vast, zodat je de biggen snel en gemakkelijk kunt pakken.

- 4 Leg de staart op de brandplaats en coupeer van onder naar boven.

- 5** Coupeer de staart op 1,5 cm lengte met een roodgloeiende brander.

- 6** Laat de brander rustig door de staart heen zakken, zodat de wond goed dichtschroeit.

- 7** Zet de big op een rustige plaats terug. ZORG DAT HET BIGGENEST PERFECT IS. Herstellende biggen hebben een warmere omgeving nodig.

Controle tijdens het werk

- 8** De stomp is helemaal dichtgeschroeid en bloedt niet.

- 9** Tien minuten na couperen: bij meer dan 90 procent van de biggen is geen bloed te zien.

Controle van het resultaat

- 10** Drie dagen na couperen: meer dan 90 procent van de wonden is droog, niet gezwollen, zonder rode rand.

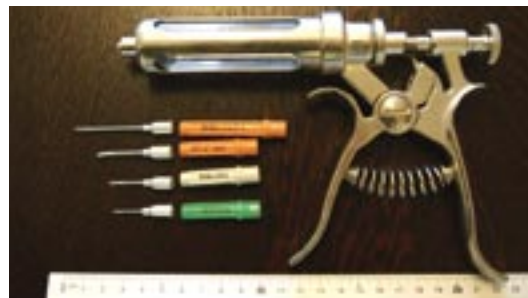

Standaard Werkwijze voorbeeld 2: Intra-musculaire injecties

Varkens inspuiten behoort tot de standaard werkzaamheden op alle bedrijven. Volg de hierna genoemde stappen voor een correcte werkwijze bij intra-musculaire injecties (i.m.). En lees vooraf altijd goed het etiket.

Vorbereiding

- 1 Organiseer een goede werksituatie. Leg naalden, injectievloeistof en spuit klaar, zorg voor voldoende licht, evt. een schoon werkoppervlak, etc.
- 2 Neem een nieuwe naald, met de juiste lengte en dikte.

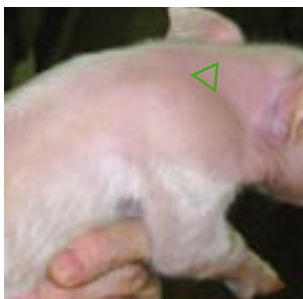
- 3 Gebruik gegarandeerd schone, werkzame injectievloeistof. Bij twijfel: niet gebruiken.
- 4 Prik het flesje aan met een schone naald. Beter: gebruik een voorraadinjectiesysteem.

Handeling

- 5 Injecteer op de juiste plaats.

Big

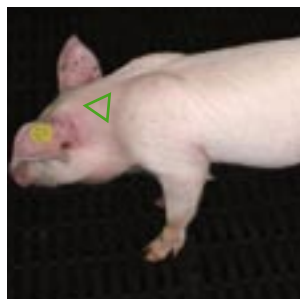

De juiste injectieplaats bevindt zich net voor het schouderblad, boven de halswervels, in de spierbundel.

Injecteer af en toe biggen met de dierenarts, die beoordeelt of je het goed doet.

Ouder varken

De juiste injectieplaats bevindt zich net voor het schouderblad, boven de halswervels, in de spierbundel.

- 6** Zorg dat het varken stil staat. In een bewegende nek kan een injectienaald veel kapotmaken!

- 7** Merk de ingespoten varkens. Gebruik codes, bijvoorbeeld elke dag een andere kleur.

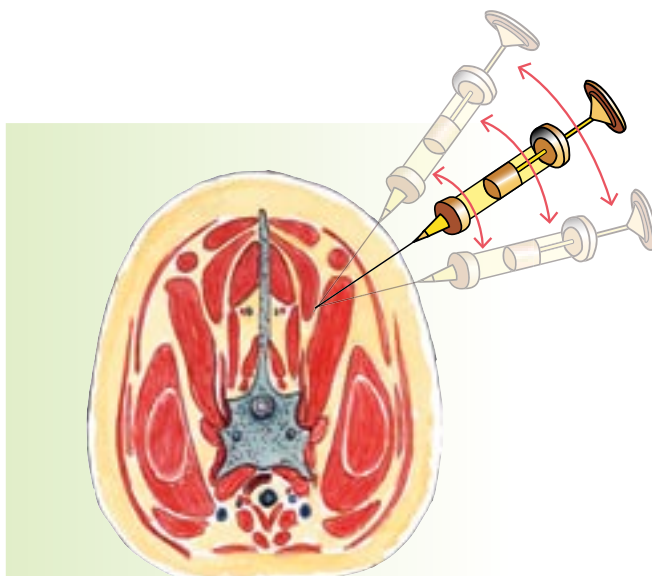

Afhandeling

- 9** Spuit nooit vloeistof terug in het flesje!

- 11** Maak de spuit schoon.

- 13** Hoe controleer jij de kwaliteit van dit werk?

Doorsnede nek

De injectievloeistof komt tussen de nekspieren te liggen. Bij verkeerd injecteren kun je botten, bloedvaten, pezen en zenuwen raken. Eventuele ziektekiemen in naald of vloeistof kunnen zich gemakkelijk verspreiden.

- 8** Vervang wegwerpnaalden regelmatig, bijvoorbeeld na elke toom.

- 10** Gooi de gebruikte naalden op een veilige manier weg.

- 12** Plaats de injectievloeistof in de koelkast. Let op: sommige injectievloeistoffen horen niet in de koelkast. Dit staat op het etiket.

Standaard Werkwijze voorbeeld 3: Verdoofd castreren

Lokale verdoving vermindert pijn tijdens en na castratie. Hierdoor verloopt de castratie gemakkelijker en kan zorgvuldiger worden gewerkt. Bovendien zal de big beter blijven eten en sneller genezen.

Gebruik een schoon en vlijmscherp mesje. Werk met schone vingers. Desinfecteer voor en na castreren.

Handeling

- 1 Injecteer de lokale verdoving in beide ballen en onderhuids op de plaats van de snee.

- 3 Duw de bal via de wond naar buiten.

- 5 Controleer de wond zorgvuldig: steekt er niets uit?

- 2 Maak één snede door de huid. De ballen worden niet geraakt. De snede zit vrij laag, zodat eventueel wondvocht eruit loopt.

- 4 Trek in één beweging de bal eruit, samen met de zaadstreng.

Nacontrole

- 6 De rechter wond geneest mooi. De streng in de linkerwond verhindert sluiting en laat bacteriën door.

